

βιβλιογραφικά για τήν κοντέσσα Χαρίλεια Valieri Καθάφη

OK
2

Αναφέρομαι στην επιστολή του Θ. Φωσκαρίνη που δημοσιεύθηκε στις «Τομές» (τεύχ. 47, Άπρ. 1979, σ. 51) και θεωρεί πως πρώτη παρουσίαση της Κας Βαλιέρι έγινε με το άρθρο της «Κωνσταντίνος Καθάφης», στη μαθητική ανθολογία του ΚΕ Λυκείου Αρένων Αθηνών «Συμβολή» (Ιωλκός, 1977). Λοιπόν, ούτε αυτό το άρθρο είναι το πρώτο στη σειρά, ούτε η παρουσίαση από τη Χριστίνα Φίλη του άρθρου της Κας Valieri. «Η οικογένειά μου, οι Καθάφιδες» («Τομές», τεύχ. 44-45, Γεν.-Φλεβ. 79, σ. 3-7). Υπάρχουν άλλα δημοσιεύματα της κοντέσσας πολύ προγενέστερα.

Πρώτο, απ' όσο ξέρω, είναι το «άποσπασμα από τὰ ανέκδοτα Απομνημονεύματα της κόμησας Χαρίκλειας Valieri», με τίτλο «Ο θεός μου ο Κωστής», που παρουσίασε ο Γ.Π.Σ. (αθθίδης) στο περ. «Ταχυδρόμος» (άρ. 472,

27 Άπρ. 1963, σ. 20-21).

Δεύτερο, ή μελέτη της «Η προσωπικότητα του Κ. Καθάφη», που μου εμπιστευθήκε ή ίδια τὸν Αὐγουστο τοῦ 1963 στή Μυτιλήνη καί φρόντισα να μεταφρασθεῖ ἀπό τὰ γαλλικά (ἀπό τὸν Μιχ. Βλάχο) καί νὰ δημοσιευθεῖ στή «Νέα Ἔστια» (τεύχ. 969, 15 Νοεμ. 1967, σ. 1529-1531). Τό ἴδιο αὐτό κείμενο δημοσιεύθηκε ἀργότερα ἀπό τὸ Μανώλη Γαλουράκη, σέ δική του μετάφραση, στό βιβλίο του «Στήν Ἀλεξάνδρεια τοῦ Καθάφη» (Ὀλκός, 1974, σ. 199-202), χωρίς τήν τελευταία παράγραφο πού εἶχε τό χειρόγραφο πού χρησιμοποίησα ἐγώ. Στό αὐτό τεύχος τῆς «Ν. Ἐστίας», καί τό μελέτημά μου «Ἐνα λεύκωμα μέ αὐτόγραφα ποιήματα τοῦ Καθάφη» (σ. 1532-1540). Τόσο τό λεύκωμα, ὅσο καί οἱ ἀνέκδοτες οἰκογενειακές φωτογραφίες πού συνδημοσιεύσα, εἶταν ἀπό τὸ Ἀρχειο τῆς Κας Valieri, τῆς ὁποίας σκιαγραφοῦσα καί μικρὰ βιογραφικό σημεῖωμα.

Ἀκολουθεῖ μιὰ ἐπιστολή της μέ ἡμερ. 12 Ἀπρ. 1973, (περ. «Ἱστορία εἰκονογραφημένη», τεύχ. 60, Ἰούν. 1973, σ. 20), πού ἀπευθύνεται στόν Ι.Μ. Χατζηφώτη, τόν ὁποῖο συχαίρει γιά τό ἀρθρο του «Καθάφης, σαράντα χρόνια ἀπό τό θάνατό του. 1933-1973» (περ. «Ἱστορία εἰκονογραφημένη, τεύχ. 58, Ἀπρ. 1973). Ἡ Κα Valieri ἀναπολεῖ τίς εὐτυχισμένες ὥρες τῆς νιότης της καί τό ἱστορικό διαμέρισμά της ὁδοῦ Λέψιους. Ἡ ἴδια αὐτή ἐπιστολή ξαναδημοσιεύθη-

κε καί στό πίσω ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου τοῦ Ι.Μ. Χατζηφώτη «Ἡ Ἀλεξάνδρεια καί ὁ Καθάφης» (Ἀλκαῖος, 1973). Δυστυχῶς, ἕνα λάθος στή μετάφραση τοῦ σημείου τῆς ἐπιστολῆς πού περιέγραφε τή θέση τῆς βιβλιοθήκης του ποιητή («στό hall» καί ὄχι στό «σαλόνι». Βλ. μεταγενέστερη διόρθωση τοῦ Χατζηφώτη στό περιοδικό του «Κριτικά Φύλλα», τομ. 6ος, ἀφιέρωμα στόν Κ.Π. Καθάφη, Ἀθ. 1978, σ. 346-7, ὅπου καί φωτοτυπία τῆς γαλλικῆς ἐπιστολῆς Val., στή σ. 338), ἔδωσε ἀφορμή στόν Τίμο Μαλάνο νά διατυπώσει ἀντιρρήσεις ὡς πρός τή θέση τῆς βιβλιοθήκης. (Βλ. ἐπιστολή του 17 Ὀκτ. 1973 καί σχεδιάγραμμα τοῦ διαμερίσματος, «Κριτικά Φύλλα», τεύχ. 13, Ἰαν.-Φεβρ. 1974, σ. 30). Ἐπειδὴ ἤμουν βέβαιος πὼς ἡ ἀνηψιά τοῦ Καθάφη πού εἶχε ζήσει πολλά χρόνια κοντά στόν ποιητή δέν ἦταν δυνατό νά κάνει λάθος, ἔγραψα τό «Στό σπίτι τοῦ Καθάφη» (Ἀνθολογία «Συμβολή», ὁ.π. σ. 71-81) ὅπου παράθετα σχετικά μέ τό διαμέρισμα ἀποσπάσματα μαγνητοφωνημένων συνομιλιῶν μου μέ τήν Κα Valieri, ἀπό 20 καί 24 Αὐγ. 1963, 26 Αὐγ. 1964 καθώς καί ἐπιστολῶν τῆς 19 Ὀκτ. καί 5 Νοεμ. 1963.

Στήν ἴδια Ἀνθολογία (σ. 54-57), τό ἀρθρο τῆς Val. «Κωνσταντίνος Καθάφης» πού ἀναφέρει ὁ Θ. Φωσκαρίνης.

Ἔχουμε ἐπίσης μιὰ μικρο-συνέντευξη μέ τήν Val. ἀνώ-νυμου συνεργάτη τῶν «Κριτικῶν Φύλλων» (τεύχ. 1,

Ἰαν.-Φεβρ. 1974, σ. 28-30) καί συγχρόνως σχεδόν τίς μαγνητοφωνημένες συνομιλίες πού εἶχα μαζί της κατά διαστήματα (ἀπό τό 1963 κι ἐδῶ), καθώς καί ἀποσπάσματα ἐπιστολῶν της πού μαζί μέ φωτογραφία της ἔδωσα στή δημοσιότητα μέ τή μελέτη μου «Τό ἐνδιάμεσο «Φ» τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Καθάφη». (περ. «Συνεργασία», τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, τεύχ. 51, Μαρτ.-Ἀπρ. 1974, σ. 82-88).

Μετά ἔχουμε τό μελέτημά μου «Ἡ κατὰ γωγὴ τοῦ Καθάφη» («Κριτικά Φύλλα», τόμ. 6ος, ὁ.π. σ. 49-65), ὅπου ἄλλες μαγνητοφωνημένες συνομιλίες μου μέ τήν Κα Val, τοῦ 1963 καί 1964, ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς της ἀπό 11 Ἰουν. 1963, καί φωτογραφία της μέ τήν ἐξαδέλφη της Ἐλένη Colletti.

Τέλος, ἂν δέν παράλειψα τίποτε, ἡ παρουσίαση τῆς Χριστίνας Φίλη, στίς «Τομές», ὅπως ἀναφέρθηκε στήν ἀρχή.

Βυζαντινολογοῦμε ἴσως μ' ὅλη αὐτή τήν ἱστορία τοῦ ποιοῦ πρώτο καί ποιοῦ ἐπόμενο. Ναί! Ἀλλά εἶσι δόθηκε ἡ ἀφορμή νά συγκεντρωθοῦν κατά κάποιον τρόπο τὰ «Βιβλιογραφικά» τῆς Κας Valieri. Καί δέν νομίζω πὼς εἶναι ἀνάγκη νά ἐξηγήσω τή σημασία κάθε βιβλιογραφίας γιά τοὺς μελετητές. Πολύ περισσότερο ὅταν ἀναφέρεται στόν Ἀλεξανδρινό ποιητή καί στήν οἰκογένειά του, ὁπότε ἀπ' τό παραμικρὸ μπορεῖ νά προκύψουν στοιχεῖα διαφωτιστικά καί ἐνδιαφέροντα.

Βαγ. Καραγκάνης

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΤΟΜΕΣ στή σκέψη
στά γράμματα
στις τέχνες

ΧΡΟΝΟΣ 5ος ● ΤΕΥΧΟΣ 52 ● ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ 1979 ● σελ. 48, 49, 61